

WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
Αθήνα 11743

Τηλ.: 210 3314893
Fax: 210 3247578
tnantsou@wwf.gr
www.wwf.gr

Κατερίνα Παπανάτσιου,
Υφυπουργό Οικονομικών

Αθήνα, 10 Μαΐου 2018

Θέμα: Νομοσχέδιο για τον αιγιαλό και την παραλία

Κυρία Υπουργέ,

Παρακολουθούμε, ομολογουμένως με ανησυχία, τη δημοσιότητα που λαμβάνει το υπό επεξεργασία από το υπουργείο σας νομοσχέδιο για τον αιγιαλό και την παραλία. Δεδομένου ότι το νομοσχέδιο αυτό ακόμα δεν έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, επιθυμούμε να θέσουμε υπόψη σας τα παρακάτω σημεία που είχαμε επισημάνει το 2014 προς την πολιτική ηγεσία του υπουργείου σας. Αφορμή τότε ήταν το νομοσχέδιο που είχε δοθεί σε διαβούλευση και είχε δικαιολογημένα προκαλέσει μεγάλες αντιδράσεις.

Είναι κατ' αρχήν επιβεβλημένο τα τονίσουμε πως το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία της παράκτιας ζώνης της Ελλάδας πρέπει να διέπεται από τρεις θεμελιώδεις αρχές:

α) Αντιμετώπιση της παράκτιας ζώνης *«ως πολύτιμου, αναντικατάστατου και σπουδαίας σημασίας εθνικού κεφαλαίου»* (προοίμιο ν. 3937/2011 για τη βιοποικιλότητα).

Στο πλαίσιο αυτής της αντιμετώπισης, η παράκτια ζώνη αποτελεί «φυσική υποδομή» για μια πραγματικά ζωντανή οικονομία και ένα περιβαλλοντικά ασφαλές μέλλον. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, η Ελλάδα δεν έχει προς το παρόν εκτιμήσει την οικονομική αξία των οικοσυστημικών υπηρεσιών της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης. Σε κάθε περίπτωση, η αξία των οικοσυστημικών υπηρεσιών είναι τεράστια, ειδικά εάν λάβει κανείς υπόψη του τη συμβολή της παράκτιας ζώνης για στον τουριστικό τομέα όσο και λειτουργίες όπως είναι η πρόληψη της διάβρωσης και η αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Παράλληλα, πρέπει να επισημανθεί ότι μεγάλο μέρος της παράκτιας ζώνης της χώρας φιλοξενεί προστατευόμενα χαρακτηριστικά και οικοτόπους και έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη από την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

β) Ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, η οποία συνίσταται (σύμφωνα με τον ορισμό του Πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου) σε μία *«δυναμική διαδικασία με σκοπό την αειφόρο διαχείριση και χρήση των παράκτιων ζωνών, κατά την οποία λαμβάνονται ταυτόχρονα υπόψη η ευπαθής φύση των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων, η ποικιλομορφία των δραστηριοτήτων και χρήσεων, οι αλληλεπιδράσεις τους, ο θαλάσσιος προσανατολισμός ορισμένων δραστηριοτήτων και χρήσεων και ο αντίκτυπός τους στο θαλάσσιο και το χερσαίο τμήμα»*.

Βασική πτυχή της ολοκληρωμένης διαχείρισης είναι η αποτροπή της υποβάθμισης και η αποκατάσταση ήδη υποβαθμισμένων τμημάτων. Η ολοκληρωμένη διαχείριση είναι οικοσυστημική, λαμβάνει υπόψη τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων, είναι συμμετοχική και δεν επιδέχεται αποσπασματικές και ευκαιριακές παρεμβάσεις.

γ) Απαραέγκλιτη διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα της παράκτιας και της παρόχθιας ζώνης.

Για την εφαρμογή των παραπάνω αρχών, είναι απαραίτητες οι παρακάτω ενέργειες:

- Κύρωση του Πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου (εφεξής 'Πρωτόκολλο').
- Άμεση ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/89 για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και εκκίνηση των διαδικασιών για την υλοποίηση των πρώτων θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων.
- Ενιαία οριοθέτηση της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης, με τα οικοσυστημικά κριτήρια που θέτει ο νόμος για τη βιοποικιλότητα 3937/2011, η νομοθεσία για τα ύδατα και το Πρωτόκολλο «για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου». Με βάση τα κριτήρια αυτά, θα πρέπει να ενοποιηθεί η οριοθέτηση, το νομικό καθεστώς και η διαχείριση του αιγιαλού, όχθης, παλαιού αιγιαλού, παλαιάς όχθης, παραλίας, και παρόχθιας ζώνης.
- Έγκριση, με προεδρικό διάταγμα, κατόπιν εκτίμησης επιπτώσεων και εκτεταμένης διαβούλευσης, εθνικού σχεδίου για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.
- Θέσπιση της βασικής αρχής ότι καμία επέμβαση στην παράκτια ζώνη δεν μπορεί να πραγματοποιείται χωρίς: α) κατάλληλη άδεια β) εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στο κατάλληλο επίπεδο γ) δημοσιοποίηση και διαφάνεια δ) πρόσβαση στη δικαιοσύνη και ε) τουλάχιστον στις πιο σοβαρές περιπτώσεις, διαβούλευση με όλες τις επιλογές ανοιχτές, σε κατάλληλη γεωγραφική ενότητα.
- Θέσπιση, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο, αδόμητης ζώνης για νέες κατασκευές τουλάχιστον 100 μ. από τον αιγιαλό ή όχθη, με τις εξαιρέσεις που αναφέρονται σε αυτό.
- Θέσπιση, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο, αυστηρού καθεστώτος προστασίας για ευαίσθητα τμήματα της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης, όπως είναι (ενδεικτικά), οι υγρότοποι, τα παράκτια και παρόχθια δάση, οι αμμοθινικοί σχηματισμοί, τα δέλτα και οι εκβολές ποταμών και ρεμάτων, τα θαλάσσια τοπία. Στο πλαίσιο αυτό, οι δυνατότητες παραχώρησης απλής (ή μη) χρήσης της παράκτιας ζώνης εντός προστατευόμενων περιοχών και αρχαιολογικών χώρων θα πρέπει να περιοριστούν αυστηρά. Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές και οι σημαντικές περιοχές για οικοτόπους ή είδη θα πρέπει να αποτυπωθούν και να ληφθούν υπόψη στον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό. Παράλληλα, οι παραχωρήσεις σε νησίδες, βραχονησίδες, αβαθείς εκτάσεις, υφάλους, σκοπέλους θα πρέπει να αποκλειστούν (με προφανείς εξαιρέσεις όπως η εθνική άμυνα, τα έργα ναυτιλίας, η έρευνα, οι παραδοσιακές δραστηριότητες), έτσι ώστε να απομείνει ένας ελάχιστος χώρος για τη βιοποικιλότητα της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης.
- Κατοχύρωση της υποχρέωσης κάθε ιδιοκτήτη να παρέχει απρόσκοπτη πρόσβαση του κοινού σε όλη την έκταση του αιγιαλού και της παραλίας.
- Εφαρμογή των αποφάσεων ΣτΕ 645-6/2015 και 3944/2015 για τις παραχωρήσεις απλής χρήσης, οι οποίες πρέπει να συντελούνται «μεμονωμένα και κατά περίπτωση», μετά (και όχι πριν) από εξατομικευμένη κρίση της διοίκησης βάσει διαγραμμάτων, και διασφάλιση της εποπτείας τους. Παράλληλα, θα πρέπει να περιοριστεί δραστικά η παραχωρούμενη έκταση, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση του κοινού και να αποκρουστεί η καλυμμένη «ιδιωτικοποίηση» του αιγιαλού, της παραλίας, της όχθης και της παράκτιας ζώνης. Στις περιπτώσεις παραχώρησης περιοχής που έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη, θα πρέπει οι διαδικασίες να διασφαλίζουν την τήρηση της νομοθεσίας που διέπει τις προστατευόμενες περιοχές καθώς και τη συμμόρφωση με το σχέδιο διαχείρισης της περιοχής, εφόσον υπάρχει. Για όλες τις περιπτώσεις που αφορούν σε ή επηρεάζουν περιοχές Natura 2000, θα πρέπει να διενεργηθεί δημόσια διαβούλευση και δέουσα εκτίμηση.
- Δραστικός περιορισμός, μέσα στα όρια της φέρουσας ικανότητας, των υπόλοιπων δυνατοτήτων παραχώρησης τμημάτων της παράκτιας ζώνης, σε λιμενικά και έργα υδατοκαλλιέργειας, και στην εγκατάσταση δικτύων. Παράλληλα, το δημόσιο, θα πρέπει ως ιδιοκτήτης των υπό παραχώρηση εκτάσεων να θεσπίσει κίνητρα για τη σύγχρηση (κοινή χρήση) των υφιστάμενων υποδομών από περισσότερες επιχειρήσεις.
- Απομάκρυνση και αποξήλωση των κατασκευών που έχουν υλοποιηθεί χωρίς άδεια ή καθ' υπέρβαση της από την παράκτια και παρόχθια ζώνη, δίχως περιθώρια «τακτοποίησης» ή διατήρησης. Η καταγραφή και η δημοσιοποίηση των κατασκευών αυτών, με αναμόρφωση των προστίμων διατήρησης ώστε να καταστούν αποτελεσματικά και αποτρεπτικά (και διάθεσή τους για την αποκατάσταση της παράκτιας ζώνης), και η ανάκληση των σχετικών αδειών είναι ένα απαραίτητο πρώτο βήμα.

- Η λήξη συμβάσεων που έχουν συναφθεί στα πλαίσια παλαιότερων αναπτυξιακών νόμων πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία αποκατάστασης της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης από τις βάνουσες αλλοιώσεις του παρελθόντος.
- Για να αποφευχθούν ιδιωτικές και αποσπασματικές επεμβάσεις, οι οποίες χωρίς καμία αμφιβολία θα χειροτερεύσουν την κατάσταση, θα πρέπει να οριοθετηθούν τα τμήματα της παράκτιας ζώνης που αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο από τη διάβρωση και την κλιματική αλλαγή. Μέσα στα τμήματα αυτά, οι ιδιωτικές επεμβάσεις θα πρέπει να αδειοδοτούνται βάσει ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και ελάχιστης επέμβασης.
- Διασφάλιση του ελάχιστου θεσμικού διατομεακού συντονισμού των διαφόρων διοικητικών υπηρεσιών και των περιφερειακών και τοπικών αρχών για την παράκτια ζώνη. Στο πλαίσιο αυτό, αποφασιστική αρμοδιότητα πρέπει να έχει το ΥΠΕΝ και οι υπόλοιπες υπηρεσίες που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος, όχι οι συναρμόδιες υπηρεσίες άλλων υπουργείων.

Σε εφαρμογή των παραπάνω κατευθύνσεων, ευελπιστούμε ότι το νομοσχέδιο θα τεθεί σε ανοιχτή και επί της ουσίας δημόσια διαβούλευση, προκειμένου να δοθεί η ευκαιρία στο κοινό, στις συναρμόδιες αρχές και σε όλους τους φορείς να καταθέσουν οργανωμένα τις απόψεις τους.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι οι συνεχείς νομοθετικές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών επέτειναν τη καταϊστική υποβάθμιση και τη σταδιακή «ιδιωτικοποίηση» (μέσω της διατήρησης αυθαίρετων κατασκευών και απεριόριστων παραχωρήσεων) της παράκτιας και παρόχθιας ζώνης. Οι εξελίξεις αυτές έχουν ενθαρρύνει άναρχες και αποσπασματικές επεμβάσεις, χωρίς αποτελεσματικό έλεγχο ή εποπτεία, οι οποίες αλλοιώνουν έναν πολύτιμο φυσικό πόρο και βλάπτουν τις τοπικές οικονομίες. Το νομοσχέδιο είναι μία εξαιρετική ευκαιρία να αναστραφεί η τάση αυτή.

Αναμένουμε με ενδιαφέρον τη δημόσια διαβούλευση, ώστε να καταθέσουμε αναλυτικά κατ' άρθρο σχόλια.

Με εκτίμηση,

Θεοδότα Νάντσου
Επικεφαλής πολιτικής

Κοινοποιήσεις:

- Ευκλείδη Τσακαλώτο, Υπουργό Οικονομικών
- Σωκράτη Φάμελλο, Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος